
Aj. Palma Educació-MdC

Dinamització amb direcció
artística dels entorns
escolars a l'Eix Cívic de
Cotlliure

Febrer 2023

1. CONTEXT

S'estan planificant grans canvis a la barriada de Camp Redó. La visió d'un nou model de ciutat (més verda, més comunitària, més saludable...) està arribant al barri i aviat transformarà el carrer Cotlliure per als vianants. El projecte europeu **Biodivercities** (2022) i **Assessorament per part d'experts europeus en Solucions Basades en la Natura** (2023), acompanyen el procés des del punt de vista ambiental i social. La transformació del carrer de Camp Rodó i Cotlliure mitjançant la intervenció d'urbanisme tàctic per a un ús prioritari per a vianants, així com la introducció de solucions basades en la natura per millorar l'adaptació al canvi climàtic, suposarà una nova configuració del barri. Significa un escenari d'oportunitat per a la millora de la qualitat de vida i la salut de les persones que viuen, estudien i/o treballen als barris de Cas Capiscol i Camp Rodó.

El projecte d'urbanisme tàctic a l'eix Camp Rodó - Cotlliure inclou per primera vegada un **procés de participació en els plecs de contractació** elaborats per l'àrea de Model de Ciutat, habitatge digne i Sostenibilitat. Els reptes actuals exigeixen noves fórmules, i per assegurar l'èxit d'una transformació positiva al barri es requereix la implicació de tants sectors com sigui possible.

La implicació per part dels centres educatius en la visió conjunta de l'eix de vianants, va quedar palesa en l'exposició que es va realitzar l'any 2019. També s'ha mobilitzat la comunitat educativa amb la participació de més de 500 alumnes en el "Parking day" estenent un gran "rotllo de paper" on s'han dibuixat les visions de l'espai que es vol i que el barri necessita, més verd, més espais per jugar i per conviure.

La ciutat de Palma expressa una ferma intenció d'avançar cap a la assumpció de la perspectiva de la infància com articuladora del espai urbà, entenent aquest des de el punt de vista urbanístic, social i educatiu.

Des de el any 2018 Palma té el **Segell de Reconeixement Ciutat Amiga de la Infància**, pel que UNICEF Comitè Espanyol reconeix els governs locals que compleixen els requisits establerts a aquest efecte, i que es recullen a les Bases de la Convocatòria Segell CAI 2017-2018. Aquest programa està liderat per UNICEF Comitè Espanyol, té com a objectiu general promoure l'aplicació de la Convenció sobre els drets del nin (ONU, 1989), entre els que destaquen la promoció de la participació infantil i adolescent i l'impuls d'aliances entre tots els actors relacionats amb la infància a nivell municipal.

Si atenem al que es desprèn del diagnòstic i del **Pla Municipal d'infància i adolescència (2018-2022)** en relació al reclam dels nins del contacte pròxim amb la natura, hem de pensar solucions que donin resposta a aquesta necessitat, repensant els espais comuns i exteriors de les escoles, així com els contactes i relacions amb l'espai verd dels voltants a la fi de garantir en la mesura que es pugui l'accessibilitat de les mateixes amb seguretat, fins i tot considerant-les com una extensió de la pròpia escola. Responent d'aquesta manera a les peticions per fer front als canvis mediambientals, onades de calor i fer dels centres escolars i de les seves extensions refugis climàtics.

Els **centres educatius són centres neuràlgics al barri** des del punt de vista de la **mobilitat**. Són el punt de confluència de múltiples desplaçaments diaris i la forma d'accés tant d'alumnes com professors als centres configura l'habitabilitat del barri o la generació de molèsties associades a l'ús de vehicles motoritzats (renou, emissions de gasos, embossos, estrés). En aquest sentit el disseny d'un **camí escolar** ben configurat és una aportació significativa a reduir els efectes negatius del trànsit al barri, però l'acollida i el suport que en facin els centres docents pot contribuir de forma decidida a que es produeixi el canvi modal d'una forma més decidida i fins i tot, divertida.

Els centres docents són **espais de reflexió** des d'on es poden generar **propostes d'acció**. Parteixen de l'aprenentatge a partir de situacions reals i quotidianes que estan ocorrent a nivell global i que s'estan abordant localment, per tal de formar, des de les diferents àrees curriculars, els futurs ciutadans que amb una bona base de coneixements, s'estimin i tinguin cura del barri i del seu entorn. Així és que entenem que existirà una relació directa entre com visquin els alumnes el procés de canvi al barri i la **corresponsabilitat** que puguin adquirir en el procés.

D'altra banda, l'eix Cotlliure **connectarà la ciutat amb els paisatges de foravila** de ciutat, on encara hi és present la frontera agrícola i ramadera, que es vol reactivar mitjançant l'impuls de parc agrari a s'Horta de Dalt. En aquest sentit la relació dels centres educatius amb l'entorn, tant a nivell de investigació bibliogràfica o en sortides de camp sobre la

història del barri o de forma més compromesa mitjançant la cura d'espais naturals amb acords de custòdia del territori esdevenen de nou espais d'oportunitat tant a nivell educatiu com pel retorn positiu cap a la societat i l'entorn.

2. OBJECTE

En el marc del projecte de reurbanització tàctica de l'Eix Cívic de Cotlliure, amb la col·laboració de l'àrea d'Educació de l'Ajuntament de Palma, s'han identificat diferents oportunitats a l'àmbit de l'Eix Cívic de Cotlliure per fer **participació ciutadana** i co-crear els entorns escolars.

Es proposa la contractació d'assistència tècnica per a la **Dinamització amb direcció artística**, a diferents centres educatius situats a l'àmbit de l'Eix Cívic de Cotlliure, per a realitzar el codisseny dels entorns escolars i incorporar les seves propostes a l'execució del projecte de reurbanització tàctica. En aquest document es descriuen les línies generals de les accions a realitzar i els resultats esperats.

Per aconseguir una participació genuïna i sincera dels infants i adolescents calen, com a mínim, 5 condicions prèvies :

1. Un objectiu clar, acotat i assolible
2. La participació ha de ser voluntària
3. Persones adultes decidides a escoltar el que els infants els volen dir i disposats a assumir-ne les conseqüències, fins i tot si el que diuen no els agrada.
4. Espais de participació segurs, de respecte mutu i confiança.
5. Eines de participació útils.

Objectiu general

Per un costat, es cerca crear una experiència d'èxit en cocreació a Palma aprofitant el projecte de Reurbanització tàctica amb Participació Ciutadana a l'Eix Cívic de Cotlliure per a impulsar la replicabilitat d'aquest tipus de pràctiques.

Per un altre costat, es vol impulsar un urbanització que afavoreixi el dret al joc d'infants i adolescents donant-los el protagonisme que es mereixen en els nous espais públics que es creen a la ciutat, en concret els entorns escolars.

Objectius específics

- Prestar servei de coordinació i dinamització del procés de participació ciutadana de la comunitat educativa
- Donar compliment a les expectatives de la participació de la comunitat educativa
- Realitzar una prova pilot d'urbanització **co-creativa** en una comunitat diversa
- Provar d'establir **acords vinculants** en el marc d'una activitat de **participació ciutadana**
- Realitzar una memòria amb el procés i resultats del procés de participació

Per a l'execució dels objectius específics, el servei es desglossa en diferents tipologies de tasques a desenvolupar:

1. Coordinació i disseny del procés participatiu.
2. Dinamització de la participació dels centres educatius en el desenvolupament del procés.
3. Elaboració de la traducció dels resultats en un disseny a executar a l'entorn escolar.

3. PROPOSTA D'ACTIVITATS

Els centres docents convidats a participar en el procés de cocreació són:

- CP Felip Bauzà
- CP Miquel Costa i Llobera
- CP Pràctiques
- CC San José de la Montaña
- CC San Vicente de Paul

Es proposa aprofitar les dinàmiques de treball per projectes als centres educatius, involucrant prioritàriament:

- els tutors/res,
- els professors/res d'educació plàstica, dibuix o disseny,
- els de biologia i medi ambient,

A cada centre educatiu se li assigna un espai acotat, dins l'àmbit d'intervenció de l'Eix Cívic de Cotlliure. S'han de tenir molt amb compte els límits de la intervenció tàctica i els objectius del projecte de reurbanització. La proposta de disseny del conjunt de l'eix cívic realitza una definició gràfica i acotada dels espais disponibles i d'elements de mobiliari urbà que als entorns escolars són susceptibles de poder-se reordenar. Es disposarà de la informació tant gràfica com econòmica per a proposar en cada entorn escolar.

L'assistència tècnica haurà de dissenyar i definir les diferents estratègies per fomentar el co-disseny de l'espai. Entre les accions a desenvolupar destacar almenys les següents:

Taller de participació amb el grup motor o direcció de cadascun dels centres educatius

Cada centre educatiu té unes característiques i organització interna diferent, és per aquest motiu que es recomana realitzar un taller amb les persones de cada centre educatiu que representarà el centre i actuarà com a grup motor o comissió d'entorn escolar, per facilitar la comunicació i la presa de decisions en quant a la realització de les accions de participació.

Es proposa dur a terme una dinàmica amb el grup motor de cada centre per traslladar les necessitats del centre en quant a la definició de l'ús de l'espai a l'entorn escolar i que es pugui vincular amb la identitat o currículum educatiu del centre. S'ha de realitzar almenys una sessió.

Material recomanat per a fer la sessió

- Proposta general d'intervenció a l'Eix Cívic de Cotlliure i descripció de l'espai assignat a cadascun dels centres educatius (Annex I)
- Mobiliari urbà disponible per a utilitzar a la proposta d'entorn escolar (Annex II)
- Imatges d'inspiració (Annex III)

Repartiment del les àrees dels entorns escolars de l'eix

Illla 1 C/ Sta Lluïsa de Marillac	Illla 6 C/ Cotlliure	Illla 9 C/ Camp Redó	Illla 11 C/ Camp Redó
CC San Vicenç de Paül	CC San José de la Montaña	CEIP Felip Bauzà	CEIP Costa i Llobera CEIP Pràctiques

Resultats esperats

El resultat esperat és la definició de l'ús de l'espai dins el marc de la definició física assignada a cada centre escolar. Amb aquesta informació es podrà dirigir amb més concreció l'acció de co-disseny amb els infants.

Material a entregar:

- Memòria de l'activitat: nombre de participants i centre educatiu; avaluació del procés
- Descripció de les conclusions

Tallers de co-creació amb els infants

Es proposa dur a terme el procés de co-creació amb infants d'entre 10 i 12 anys perquè tenen la capacitat de posar-se en el lloc d'altres nens i nenes diversos. En grups no majors de 20-25 alumnes. Al disseny del procés participatiu es definiran els grups participants i la difusió o la informació compartida a la resta de grups no participants en les dinàmiques de co-disseny.

El taller amb els alumnes de cada centre, podrà realitzar dinàmiques relacionades amb, per una part, rebre l'explicació del projecte i identificació de l'entorn escolar assignat al seu centre amb els usos o programa establert en l'activitat anterior, i una altra part d'elaboració d'una proposta d'intervenció on es plasmaran les seves idees utilitzant els elements al seu abast: tipologia de mobiliari urbà, pintura en el paviment, etc. Com a exemple, es pot utilitzar el collage o dibuixos, els infants enganxen imatges, dibuixos per tal de recollir els seus interessos i els de tota la comunitat. Mitjançant aquest treball plàstic plasmen les seves idees i suggeriments per a la creació del nou espai.

El més important d'aquesta activitat és **deixar marge per a la imaginació i la creativitat**.

A partir de la visualització d'altres intervencions d'urbanisme tàctic i altres recursos que es vulguin consultar, s'hauran d'elaborar propostes artístiques que donin solució a:

- Proposta distribució de l'espai i ubicació de mobiliari urbà per donar resposta als usos i programa
- Proposta de disseny dels dibuixos per pintar al terra de l'entorn escolar

Cal recordar el sentit de les seves propostes i què es farà amb elles, és a dir, **l'informe final de propostes** i l'**entrega** d'aquestes per a la incorporació al projecte d'intervenció a l'Eix Cívic. S'han de realitzar almenys tres sessions: informació/ disseny, fer traducció de la proposta a un disseny viable i el retorn del resultat final.

Material recomanat per a l'activitat

- Proposta general d'intervenció a l'Eix Cívic de Cotlliure i descripció de l'espai assignat a cadascun dels centre educatius (Annex I)
- Mobiliari urbà disponible per a utilitzar a la proposta d'entorn escolar (Annex II)
- Imatges d'inspiració (Annex III)
- Papers, retoladors de colors, post-its, tisores, cola de barra...
- Altres materials considerats per a elaborar la proposta de disseny

Repartiment del les arees dels entorns escolars de l'eix

Illa 1 C/ Sta Llúcia de Marillac	Illa 6 C/ Cotlliure	Illa 9 C/ Camp Redó	Illa 11 C/ Camp Redó
CC San Vicenç de Paül	CC San José de la Montaña	CEIP Felip Bauzá	CEIP Costa i Llobera CEIP Pràctiques

Resultats esperats

- Proposta de distribució de l'espai i ubicació del mobiliari urbà per donar resposta als usos i programa
- Proposta de disseny dels dibuixos per pintar al terra de l'entorn escolar

Material a entregar:

- Memòria de l'activitat: nombre d'alumnes, curs i centre educatiu; avaluació del procés
- Fotografia de les propostes realitzades en format físic o digital

- Interpretació i adaptació de les propostes viables i dissenys proposats

ANNEX I: Proposta de disseny de reurbanització de l'Eix Cívic de Cotlliure per part de l'empresa adjudicatària contractada per a l'assistència tècnica de redacció de Projecte bàsic i d'execució amb procés de participació previ, i direcció d'obres de reurbanització tàctica als c/Camp Redó i c/Cotlliure i descripció de l'espai assignat a cadascun dels centres educatius.

ANNEX II: Mobiliari urbà disponible per a utilitzar a la proposta d'entorns escolars.

ANNEX III: Exemples urbanisme tàctic

Espais de jocs

Reurbanització **tàctica** amb Participació Ciutadana a l'Eix Cívic de Cotlliure

NOUS ESPAIS PER A...

Eix de Cotlliure

INFORMACIÓ

ESPAIS DE JOCS

Espais d'intercanvi cultural

Reurbanització **tàctica** amb Participació Ciutadana a l'Eix Cívic de Cotlliure

Eix de Cotlliure

NOUS ESPAIS PER A...

ESPAIS D'INTERCANVI CULTURAL

Rutes saludables

Reurbanització **tàctica** amb Participació Ciutadana a l'Eix Cívic de Cotlliure

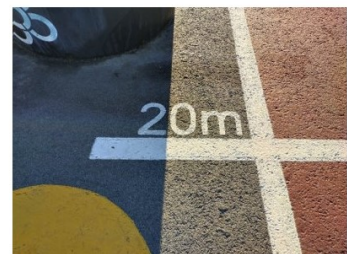
Eix de Cotlliure

NOUS ESPAIS PER A...

INFORMACIÓ

RUTES SALUDABLES

Espais d'intercanvi comercial

Reurbanització **tàctica** amb Participació Ciutadana a l'Eix Cívic de Cotlliure

NOUS ESPAIS PER A...

INFORMACIÓ

ESPais D'INTERCANVI COMERCIAL

Àrees d'estada

Àrees verdes

Àrees de picnic

